

Az ókori olimpiai játékok

Kezdetben másképp zajlott az olimpia, mint napjainkban. Az ókori Görögországban, azaz a Peloponnészoszi-félszigeten található Olümpia városában (innen ered az esemény neve) rendezték az első olimpiai játékot Kr. e. 776-ban. Mivel ez az esemény nagyon régen volt, nincsen biztos forrásunk arra vonatkozólag, hogy ki indította el ezeket a rendezvényeket. Vannak, akik Héraklész (akit a rómaiak Herkulesnek neveztek) dicső hőstettei között tartják számon az olimpiák elindítását. Más feltételezés szerint azonban a mondabeli Pelopsz (a Peloponnészoszi-félsziget névadója) nevéhez fűződik, aki kocsihajtásban legyőzte Oinomaosz király lányát, Hippodameiát. Az viszont biztosan tudható a csekély számú leletből, hogy az ókori olimpiai játékokat Zeusz, vagyis az istenek atyja tiszteletére rendezték.

Az első olimpia egy napig tartott, az egyetlen számban, a 192,28 méteres stadionfutásból állt. A feljegyzések szerint Kr. e. 776-ban az éliszi Koroibosz nyert, aki szakácsként dolgozott. Miután ő volt az első olyan győztes, akinek a neve fennmaradt, az olimpiákat ettől a dátumtól számolják. A 14. olimpiától kezdve a kétszeres stadionfutás, majd a fegyveres futás (65. olimpia), a birkózás, a pentatlon (mindkettő a 18. olimpián), az ökölvívás (23. olimpia), a kocsiversenyek (25. olimpia), valamint a pankráció és a lóverseny (mindkettő a 33. olimpián) került fel a programba. Kr. e. 632-től (a 37. versenyen) kezdve a gyermekek, míg Kr. e. 396-tól (96. viadal) a kikiáltók és a trombitások olimpiáját is megrendezték.

Az olimpiai játékok eleinte nem nemzetközi méretűek voltak: csak görögök vehettek részt, azaz úgynevezett pánhellén rendezvénynek minősültek. Volt azonban egy nagyon fontos szabály: a sportversenyeket csak békeidőben rendezhették meg. A monda szerint az éliszi Iphitosz, a spártai Lükurgosz és a piszai Kleoszthenész kötötte meg az olimpiai békeszerződést, amelynek a szövege a következő volt: "Az Olümpia szent hely. Istentagadónak bélyegzik, aki arra vetemedik, hogy fegyveresen a szent helyre lépjen. Az is istentagadó, aki a másik vétkét nem torolja meg, holott erre képes lenne."

Természetesen a kezdeti versenyek sokkal rövidebb ideig tartottak, mint napjainkban: a rendezvény csupán hat napos volt.

Az 1. napon: a trombitások és kikiáltók versenyére, az eskütételre és a sportküzdelmek előkészületeire került sor.

A 2. napon: a gyermekek (csak fiúk) versenye zajlott.

A 3. napon: pentatlon (az öttusa elődje) és lovasversenyek voltak, illetve áldozathozatal Akhilleusznak és Pelopsznak.

A 4. napon (teliholdkor): további áldozatok és lakoma következett.

Az 5. napon: futóversenyek, birkózás, ökölvívás, pankration (a birkózás és a bokszt keveréke), illetve fegyveres futás zajlott.

A 6. napon: megkoszorúzták a győzteseket és megvendégelték a résztvevőket.

Olümpia városában, azaz a versenyek színhelyén évről évre egyre több néző fordult meg, a játékok fénykorában ez a szám elérhette az ötvenezret is. Felépítették tehát az első "olimpiai falut", amely nagy épületekből, egy vendégházból és a szokásoknak megfelelően egy fürdőből állt.

A négyévenkénti ciklus úgy alakult ki, hogy mindig a 49. vagy az 50. telihold idején tartották az olimpiai játékokat, ami kb. négyévenként volt. A telihold miatt ez az esemény mindig a mai július vagy augusztus hónapra esett.

A versenyek alapelveinek a kalakogathiát tartották: *ép testben ép lélek*. Voltak bizonyos szabályok, amiket minden körülmények között be kellett tartani. Ilyen volt például az, hogy bármilyen meleg is lehetett (a nyári hónapok miatt olykor tikkasztó volt a hőség arrafelé), sem a nézők, sem a versenyzők nem viselhetek semmiféle napellenzőt vagy fejfedőt. Nők és rabszolgák nem vehettek részt a viadalokon, a férjes asszonyok pedig még nézőként sem. Csak a szabad (nem rabszolgasorban élő) görög származású férfiak és fiúk indulhattak a versenyeken. Idővel néhány előírás megváltozott, de az ókorban a nőket és a rabszolgákat érintő törvényeken nem módosítottak.

Nagyon fontosnak tartották a pontosságot: azt a versenyzőt, aki nem érkezett időben, kizárták, és semmiféle kifogást nem fogadtak el tőle. Ugyancsak ügyeltek a sportolók fizikai állapotára. A versenyzőknek már egy hónappal az események előtt meg kellett érkezniük, és sorozatos edzéseken kellett részt venniük. Ha valakit felkészületlennek találtak, az nem indulhatott a játékokon. Csak kisportolt, szép testű férfiakat találtak méltónak a szent versenyzésre.

Az atléta szó is azt jelentette görögül, hogy "*aki a díjért versenyez*", így a díjazás sem maradhatott el. Az első helyezettek pajzsot, gyapjúköntöst, de előfordult, hogy pénzdíjban részesültek. Az egyes versenyek végén a kikiáltó hirdette ki a bajnokokat, közben felolvasták az apjuk nevét is, és egy zöld pálmaággal illették őket. Kaptak egy piros szalagot is, amelyet a kezükre vagy a lábukra kötöttek. Az olimpiai játékok utolsó napján olajfa koszorút helyeztek a nyertesek fejére. Az olajágakat a szentnek tartott olajfáról mindig egy olyan kisfiú metszette le aranykéssel, akinek még mindkét szülője élt. Talán ma egy kicsit furcsának hangzik, de a bajnokoknak szobrot is emeltek Olümpia szent ligetében. Az otthonába hazatérő győztest nagy megbecsülés övezte haláláig. Nem kellett adót fizetnie, ingyenjegyet kapott a színházi előadásokra, államköltségen élt, sőt még pénz- és természetbeni juttatásokban is részesült. Az olimpikonoknak még a háborúban is előjoguk volt: az első sorban harcoltak a király mellett, és ha fogságba estek, azonnal - váltságdíj nélkül - szabadon bocsátották őket. Egyszóval, megérte olimpiai bajnoknak lenni.

Ám érdekes módon csak az első helyezetteket ünnepelték. A második, a harmadik és az összes többi versenyző nem kapott semmit, nevük a feledés homályába merült. A győztesek közül azonban még ma is több mint 800-nak ismerjük a nevét, hiszen márványtáblára vésték őket.

A versenyek tisztaságára egyrészt egy tíztagú bírói testület vigyázott, amely bírságot vethetett ki, illetve el is tilthatta a renitenskedőket, másrészt a versenyzőnek is esküdni kellett, hogy tartózkodik a bírák, illetve sporttársai megvesztegetésétől, hogy mellőz minden szándékos sértést, hogy nem okoz halált, valamint vállalja, hogy a jelentkezés előtt 10 hónapon keresztül lelkiismeretesen edz.

Két történet is ismert arra vonatkozóan, hogy az ókori játékok során a sportolók meztelenül, ruha nélkül versenyeztek. Az egyik sztori egy megarai futóról Orsipposról (más források szerint Orrhippos) szól, akiről először jegyezték fel, hogy Krisztus előtt 720-ban meztelenül teljesítette a stadionfutást, miután elveszítette a nadrágját. A másik történet már inkább egy tradícióhoz köthető: a spártaiak hagyományosan ruha nélkül

V. Törökbálinti Ifjúsági és Sportnap

2016.04.01.

álltak rajthoz már a Kr. előtti nyolcadik századtól. Az egyelőre nem bizonyított, hogy Kr. e. 776-ban az éliszi Koroibosz vajon viselt el mezt vagy sem.

Az ókori olimpiákat csak férfiak látogathatták, nők és asszonyok nem - kivételt csupán Démétér szűz papnője képviselt. Aki ezt a szabályt megszegte, azt a Typaion hegyről a szakadékba lökték. Egyetlen asszony akadt csupán, aki ellenállt ennek a szabálynak mégsem büntették meg. Kallipateira igazi sportolócsaládban nőtt fel: édesapja, három bátyja, unokaöccse, sőt fia is olimpiai bajnok volt. Amikor férje meghalt, Kallipateira átvette fia edzésének irányítását. Az olimpiára aztán férfinak álcázva bejutott, ám Peisirodos győzelmekor izgalmában ledobálta álruháját, leleplezve ezzel asszonyi mivoltát. A büntetést csak családja sportsikereire való tekintettel úszta meg. Ellenben esete precedenst teremtett: ettől kezdve az edzőknek minden olimpiai előtt meztelenül is meg kellett mutatkozniuk, kizárva a csalás lehetőségét. A római hódítás után az olimpiák presztízse csökkent, végül I. Theodosius császár i. u. 393-ban betiltotta az addigra már több mint ezeréves tradíciót megélt játékokat.

Fájlnév: Az ókori olimpiai játékok-kvíz
Könyvtár: C:\Users\Bolyos\Desktop\TIFO\Sportbizottság\Sportnap\V\Szellemi
Sablon: C:\Users\Bolyos\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.do
tm
Cím:
Tárgy:
Szerző: Bolyos Anna
Keresőszavak:
Megjegyzések:
Létrehozás dátuma: 2016.03.09. 12:58:00
Változat: 5
Utolsó mentés dátuma: 2016.03.09. 16:09:00
Utoljára mentette: Bolyos Anna
Szerkesztési idő: 188 perc
Utolsó nyomtatás: 2016.03.09. 16:09:00
Mint az utolsó teljes nyomtatáskor
Oldalak száma: 3
Szavak száma: 1 103
Betűk száma: 6 736 (kb.)